

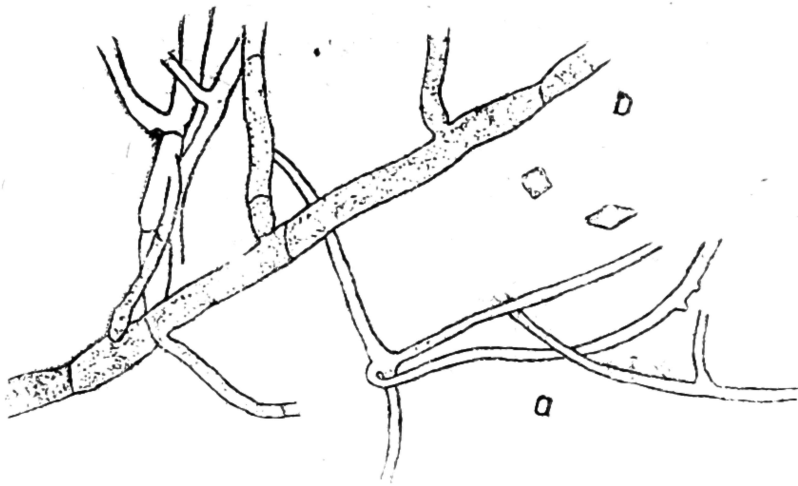
Mgr inż. TADEUSZ GLASER, mgr inż. STANISŁAW SPLAWA-NEYMAN
i mgr inż. PIOTR STOLARSKI

Z badań nad czynnikami powodującymi kawowo-brunatne przebarwienia sosnowego drewna tartacznego

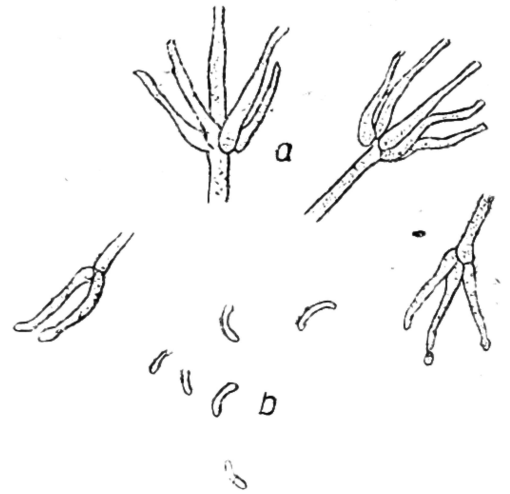
Zjawisko kawowo-brunatnych przebarwień sosnowego drewna tartacznego jest określane przez praktyków mianem „brunatnicy” względnie „kawy”. Przebarwienia te obserwowano w Polsce na surowcu sosnowym już w okresie międzywojennym, jednak masowo zaczęły one występować dopiero po drugiej wojnie światowej i w chwili obecnej zajmują pod względem częstości występowania drugie miejsce po siniźnie. Co do stopnia szkodliwości kawowo-brunatnych przebarwień w drewnie sosnowym, zdania praktyków są podzielone. Jedni uważają, przez analogię do sinizny, iż przebarwienia te wpływają ujemnie jedynie na wygląd drewna, inni, jak np. brakarze podkładów kolejowych traktują je jako rzeczywistą wadę drewna i silnie przebarwione sztuki wybrakowują, przy czym ilość podkładów wybrakowanych z tego powodu jest duża.

Według danych z literatury dostępnej autorom, czynnikami powodującymi brunatne przebarwienia surowca iglastego mogą być różne gatunki grzybów (1, 2).

Jak wykazały badania, podjęte przez Zakład Konserwacji i Suszenia Drewna Instytutu Technologii Drewna w Poznaniu, zmierzające do ustalenia gatunków grzybów powodujących kawowo-brunatne przebarwienia sosnowego drewna tartacznego w Polsce, przyczyną tego przebarwienia jest grzyb *Discula brunneo-tingens* H. Meyer, oznaczony po raz pierwszy w Związku Radzieckim w roku 1937. Grzyb ten należy do klasy grzybów niedoskonałych (*Fungi imperfecti*) i rzędu kulnicowców (*Sphaeropsidales*). Cechy mikroskopowe badanego grzyba są zgodne z cechami podanymi przez E. I. Mejer (1) (ryc. 1 i 2.)

Ryc. 1. *Discula brunneo-tingens* H. Meyer. Strzępki grzybni powietrznej, a — strzępki cienkie, b — strzępki grube.

Ryc. 2. *Discula brunneo-tingens* H. Meyer, a — konidia, b — trzonki konidialne

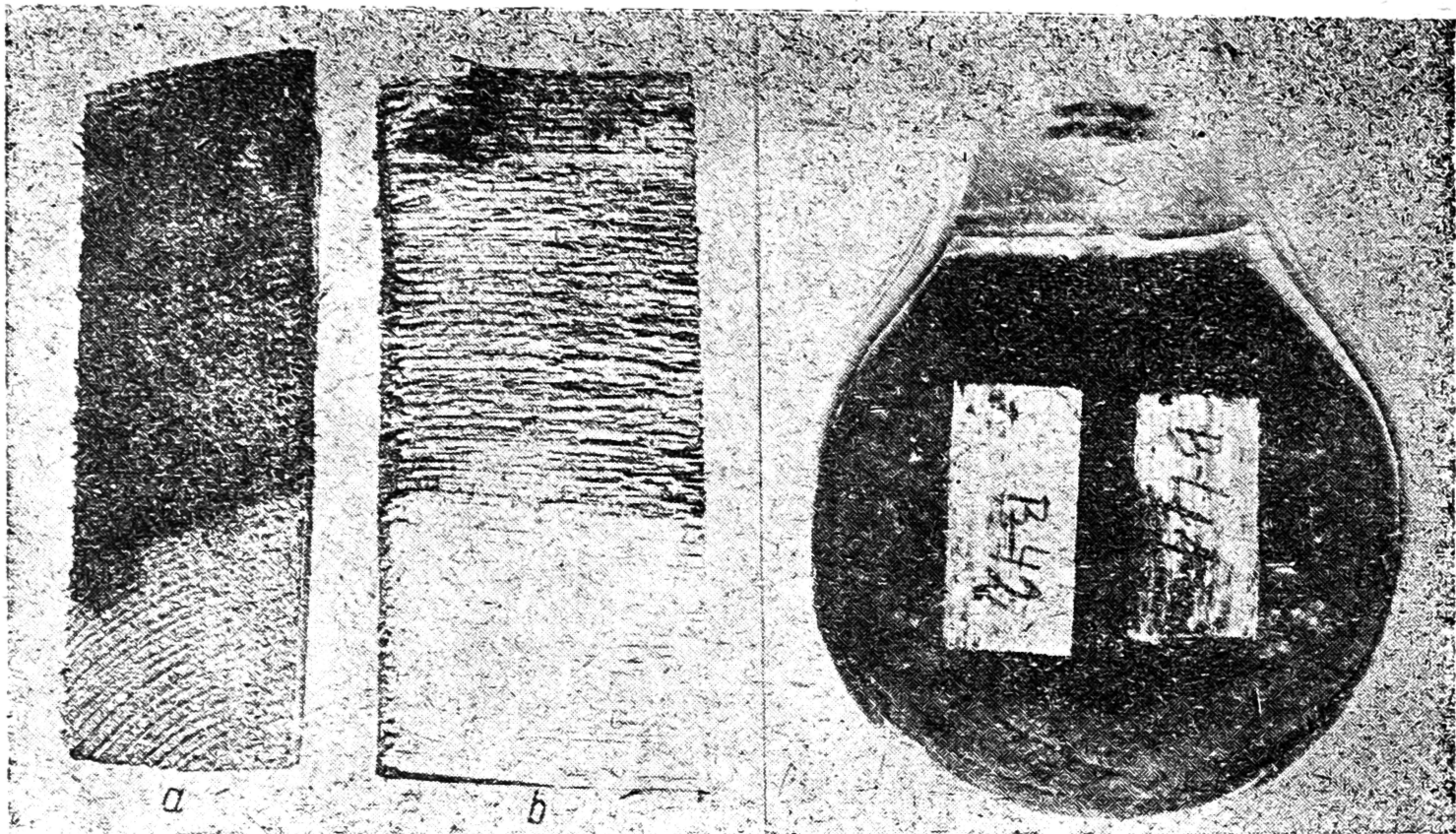
Jak podaje Mejer, grzyb *Discula brunneo-tingens* H. Meyer występuje oprócz Związku Radzieckiego również w Ameryce Północnej. W literaturze znanej autorom, dotyczącej terenów Polski, nie był on dotąd notowany.

Grzyb ten, według danych E. I. Mejer, występuje na drewnie sosny pospolitej, świerka i modrzewia syberyjskiego.

Autorzy obserwowali typowe dla tego grzyba przebarwienia na sosnowym drewnie tartacznym w tartakach Centralnego Zarządu Przemysłu Leśnego w Murowie, Antoninie, Krotoszynie, Winiarach, Rucianem i innych oraz na szczapach opałowych wyrobionych ze świerka i sosny Banka na terenie nadleśnictwa Wolsztyn i Mochy.

Grzyb *Discula brunneo-tingens* H. Meyer, jak wykazały wstępne doświadczenia, rozwija się i owocuje bardzo dobrze na pożywce słodowo-agarowej, powodując po pewnym czasie stopniowe jej przebarwienie aż do koloru ciemno kawowo-brunatnego. W naturalnych warunkach, na drewnie, owocników grzyba dotąd nie stwierdzono.

Badania orientacyjne przeprowadzone metodą biologiczną w kolbach Kollego wykazały, że próbki bielastego drewna sosnowego, podane działaniu grzyba *Discula brunneo-tingens* H. Meyer, uległy typowo kawowo-brunatnym przebarwieniom (ryc. 4). W wyniku dotychczasowych badań laboratoryjnych, próbki twardego drewna sosnowego w tych samych warunkach doświadczalnych przebarwień nie

Ryc. 3. Przekrój poprzeczny i podłużny drewna sosnowego z kawowo brunatnym przebarwieniem, a — przekrój poprzeczny z widocznym przebarwieniem twardzieli, b — przekrój podłużny.

Ryc. 4. Kolba Kollego z próbkami drewna sosnowego (biel) po 2 miesiącach działania na nie grzyba *Discula brunneo-tingens* H. Meyer. Na próbkach wyraźne kawowo-brunatne smugowate przebarwienia.

wykazały. W naturze przebarwienia twardzieli spotykali autorzy bardzo rzadko (ryc. 3).

W dotychczas przeprowadzonych badaniach, grzyb *Discula brunneo-tingens* H. Meyer występował w drewnie zawsze z szeregiem innych gatunków grzybów. Badania, nad identyfikacją i znaczeniem tych grzybów w procesie brunatnienia drewna, są w toku. W trakcie badań znajduje się również zagadnienie rozkładu drewna przez grzyba *Discula Brunneo-tingens* H. Meyer i grzyby mu towarzyszące. Rozwiązanie tego problemu da odpowiedź na pytanie czy badane grzyby w warunkach polskich wpływają ujemnie jedynie na wygląd drewna, czy też powodują rzeczywistą wadę drewna w postaci zgnilizny (murszu) drewna. E. I. Mejer (1) i G. I. Wanin (2) podają, że grzyb *Discula brunneo-tingens* H. Meyer nie powoduje rozkładu drewna.

Zbadania wymaga też zagadnienie wpływu porażenia drewna przez te grzyby na zdolność przyjmowania impregnatu.

Z Zakładu Konserwacji
i Suszenia Drewna

L I T E R A T U R A

- (1) M e j e r E. I. — Opriedielitel dierewookrasziwajuszczich gribow. Moskwa-Leningrad, 1953.
- (2) W a n i n S. I. — Lesnaja fitopatologia. Moskwa-Leningrad. 1955.